

“Wetenschapslastering” als nieuw opiniedelict ?

Een reactie op de opiniebijdrage van Johan Braeckman en Maarten Boudry in De Standaard van 3 juni 2011 die een reactie was op een eerdere bijdrage van Dirk Voorhoof en mezelf in De Standaard van 1 juni 2011 onder de titel “Activisten, aardappelen en academici”

Waarde collega's,
Beste Johan en Maarten,

Het is leuk als je van mening kan verschillen zonder dat je riskeert ontslagen te worden, hé.

Jullie hebben ons stuk wel heel erg slecht gelezen: er staat nergens een goedkeuring van de actie in, wel een herleiden van de actie tot zijn ware proporties. Lees het maar eens goed na: “de grenzen van de rechtmatige actie overschreden” en “over de edge”, het staat er allemaal in. De actievoerders waarvan later juridisch wordt bewezen dat ze “daders” zijn, zullen er de strafrechtelijke gevolgen van dragen. Wat gesleur aan hekken en patatten, en daarna legitiem geweld van de politiediensten, dat was het, en dat het om wetenschappelijke patatten ging maakt vanuit strafrechtelijk perspectief niets uit. Burgerlijke ongehoorzaamheid heet dat. Je kan het zoals de kikker in Lafontaine zo groot opblazen als je maar wil, dat is zeker, maar eerlijk is wat anders, en het wordt geen os, het wordt hooguit een dikke onooglijke kikker. En neen, ik huil niet mee met de verenigde wolven van de universitaire besturen en de Vlaamse politici (die, elk besef van scheiding der machten vergetend, ineens openbaar ministerie en rechters worden), terwijl BASF in zijn handen wrijft, en de kassa van de octrooien zich van de honger in de wereld verder niets aantrekt.

Maar kijk, dat is nu juist een andere discussie dan degene die we in onze opiniebijdrage aangingen. Het ging ons niet over het verdedigen van de actie als dusdanig, wel om het aanklagen van een disproportionele, voorbarige en misplaatste reactie. Ons stuk ging over het feit dat de KUL reeds vooraleer ze Barbara Van Dyck had gehoord een persmededeling de wereld had ingestuurd waarin ze passende sancties aankondigde. Welke die zouden zijn werd nog niet gezegd, maar dat ze er zouden komen, dat wel. Als eerlijk proces en eerbiediging van de rechten van de verdediging kan dat tellen, om te zwijgen over het vermoeden van onschuld ! Bovendien is de tuchtsanctie van de KUL geen reactie tegen het deelnemen aan de vernietiging en aan geweld als dusdanig (daar zijn alleen de rechtbanken voor bevoegd), maar louter tegen het ermee akkoord gaan, het meedemonstreren en het woord erover voeren. Ik schrijf het nog eens anders op want jullie lijken dit van op jullie galopperend kruisvaarderspaard niet te willen begrijpen : indien Barbara Van Dyck op staande voet werd ontslagen is dat omdat zij een opinie heeft, met name de opinie dat zo'n acties gerechtvaardigd zijn, en dat zij dat in een betoging heeft geuit. Aan Barbara Van Dyck werd achteraf door de KUL inderdaad gevraagd om publiekelijk afstand te nemen van de actie en om haar opinie te verloochenen in ruil voor het behoud van haar job. Zo'n voorstel is zelfs de biecht onwaardig.

Dat zijn de praktijken die jullie verdedigen. En dat in een land nota bene waar het zelfs is toegelaten om van gedachte te verschillen over de “vredesmissies” van de NATO, over de acties van Osama Bin Laden en die van Mladic. Je mag hier zelfs met de zegen van een schepen een ceremonie houden ter ere van Verdinaso-man Joris Van Severen. Maar jullie vinden dat een persoon die met woorden en betogen een actie ondersteunt – zonder dat bewezen is of zij effectief deelnam aan de vernietiging (ze stond er misschien bij, als voorstander, net zoals die wetenschappers die er stonden als tegenbetogers) – daardoor haar job moet verliezen. Waarom ? Omdat “De Wetenschap” aan de orde is. Wel duizendmaal proficiat, jullie hebben een nieuwe vorm van blasfemie uitgevonden. Ik zou niet trots zijn in jullie plaats.

Toch nog twee opmerkingen.

1. Jullie zeggen dat er in dat aardappelveld aan “fundamentele wetenschap” wordt gedaan. O ja ? Mij lijkt het dat die veldproeven niet veel meer toevoegen aan wat al geweten is, maar dat ze vooral nodig zijn voor commercialisering. Trouwens, weten jullie dan niet dat octrooien in principe niet kunnen worden toegekend voor “kennis als dusdanig”, en dus niet voor “fundamentele wetenschap” ? Zijn er hier dan geen octrooien mee gemoeid ? En is het VIB een instituut voor “fundamenteel onderzoek” ? Ik dacht dat het een rechtstreekse sluis was voor innovatie en economische uitbating ? Maar misschien begrijp ik er allemaal niets van.

2. Het allerergste in jullie stuk is jullie minachting voor de actievoerders : “geen evenwaardige gesprekpartners”, zeggen jullie, maar een stelletje vandalen en “veldvernietigers” (waaronder een aanzienlijk aantal wetenschappers, maar ja dat zullen dan wel de debielen of “verraders” onder ons zijn) die niet willen luisteren naar de belangenloze onafhankelijke en objectieve wetenschappers. Wel, Barbara Van Dyck is zo ernstig en integer dat ze heeft aanvaard haar job te verliezen liever dan onder chantage van de KUL haar visie te verloochenen. Als de rechter haar later schuldig bevindt, zal zij daarvan de consequenties dragen. Wel, daarvoor heb ik pas respect. “Geen evenwaardige gesprekpartners”, hoe durven jullie eigenlijk ? In een democratie kies je je gesprekpartners niet : daarom juist moeten we een hoop Vlaams Blokkers en oorlogsstokers zoals een Van Aelst ondergaan, elke dag opnieuw. Maar de woordvoerders van een actie tegen ggo’s die zouden we moeten afschrijven als volwaardige gesprekpartners. Rare democraten, die kunnen bepalen wie al dan niet een valabele gesprekspartner is.

Met collegiale groeten

Serge Gutwirth
Hoogleraar VUB